

Finansdepartementet

Yttrande över betänkande av postfinansieringsutredningen SOU 2023:4

Er beteckning: Fi2023/00486

Sammanfattning

Länsstyrelsen Skåne avstyrker utredningens förslag om brevtlämning var tredje dag, bland annat på grund av att detta skulle innebära att postdirektivet, tillika postlagen, frångås i allt för hög grad.

Konsekvenserna av förslaget med brevtlämning var tredje dag drabbar alla medborgare, men främst privatpersoner med funktionsnedsättningar, personer i digitalt utanförskap (som inte kan använda sig av digital post för att de inte vill eller har tillgång till BankID) och även privatpersoner och företag på landsbygden. Många i dessa målgrupper är i behov av fysiska brev från exempelvis vården, myndigheter och banker. De som betalar räkningar via brevlades girering riskerar förseningsavgifter.

Jordbrukare, djurhållare, veterinärer är i behov av snabb postgång för att exempelvis skicka olika prover på analys. Företag som fakturerar brevlades riskerar att få sena inbetalningar. Myndighetsbrev kan i många fall vara brådskande. Länsstyrelsen noterar att ingen förfrågan kring konsekvenser angående utredningens förslag har gått ut till någon av landets länsstyrelser under utredningens gång.

Förslaget innebär i praktiken att det, var tredje vecka, endast delas ut brev en gång vilket Länsstyrelsen Skåne ser som mycket bekymmersamt.

Nedan följer Länsstyrelsen Skånes synpunkter på ett urval av avsnitten i utredningens förslag:

1. Avsnitt 3.3.2 Vissa krav på den samhällsomfattande tjänsten

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att fortsatt erbjuda tilläggstjänster för utsatta målgrupper och också marknadsföra dessa via PostNord.

2. Avsnitt 16.2.1 (tredje rubriken) Undersökningarna tyder på att konsekvenserna inte är så stora

Länsstyrelsen Skåne menar att de målgrupper som inte är digitala och de målgrupper som är beroende av fysiska brev och personer boende i landsbygdsområden med långa avstånd till övrig service kommer att drabbas extra hårt av utredningens förslag. Post- och telestyrelsen (PTS) och WSP:s senaste undersökningar gällande nuvarande tvådagarsutdelning talar för detta och då var de enbart till viss del riktade till utsatta målgrupper. Val av rubrik under detta avsnitt är därför missvisande.

3. Avsnitt 16.3.4 Digitalisering påverkar behoven, 16.3.5 De flesta behov kan hanteras med tredagarbefordran, 16.3.8 Befordringstiden för brev bör utökas till tre dagar

Länsstyrelsen Skåne anser att myndighetskontakter avsevärt försämrats av förslaget.

Länsstyrelsen Skåne bekymras över att utredningen tar för givet att enbart få personer i samhället är i behov av papperspost och inte kan skriva under digitalt på myndigheters och andra handlingar. Samtliga medborgare och företag har myndighetskontakter och det påstås att de som vill eller behöver använda papperspost försvårar myndigheternas process till att bli digitala vilket kan upplevas nedvärderande för de som inte har något val. I utredningens undersökningar har länsstyrelserna inte medverkat, något som hade varit en tillgång då myndigheten har många olika uppdrag och kontakt med en mängd olika målgrupper och aktörer, samt arbetar med servicekrav i förvaltningslagen. Utredningen tar sig friheten att tolka myndigheters servicekrav på eget bevåg genom antagandet att det är hanterbart för myndigheter att postgången blir mer långsam än idag.

Återigen är rubrikerna missvisande kopplat innehållet i brödtexten. Många läser enbart innehållsförteckningen för att få en överblick av en stor utredning och kan då få en helt annan bild än om de läser innehållet.

4. Avsnitt 16.3.7 Postdistribuerade dagstidningar och tidskrifter skulle påverkas negativt av en längre befordringstid

Länsstyrelsen Skåne menar att det är av vikt att särskilt tidningsstöd erbjuds oavsett om utredningens förslag går igenom eller inte. Det är en demokratisk rättighet att samtliga medborgare kan ta del av nyheter och samhällsinformation, inte enbart i kris.

5. Avsnitt 16.3.9 Kvalitetskravet bör fortsatt vara minst 95 procent

Kvalitetskravet bör enligt Länsstyrelsen Skåne höjas till minst 99 procent om förslaget går igenom. Enligt PTS utvärdering för 2022 nåddes inte kravet på 95 procent med två dagars befordringstid utan hamnade på 94,7 procent. Det finns en stor risk att de (dryga) fem procent som inte kan säkerställas är brev i landsbygdsområden. Förseningar innebär en mängd konsekvenser för både mottagare och sändare.

6. Avsnitt 16.6 Inget kvalitetskrav för paketbefordran

Enligt Länsstyrelsen Skåne borde även paketutlämningen ha ett kvalitetskrav. Det finns risker med att paketutlämningen helt lämnas till marknaden att lösa utan att det ställs krav på kvaliteten. Det går att dra paralleller med grundläggande betaltjänster där vissa tjänster som marknaden var tänkta att leverera försvunnit och inte ens går att upphandla vilket drabbar särskilt utsatta målgrupper. PTS har hittills följt upp kvalitetskraven som PostNord ansvarat för men om paketleveranserna inte längre har några kvalitetskrav blir det svårt att följa upp och ställa krav. Bevakningen är viktig gällande både brev- och paketleveranser så att staten kan fånga upp problemområden och stötta upp med upphandlade tjänster om kvaliteten inte uppnås. Konsekvenserna drabbar annars boende och verksamheter i landsbygdsområden på många vis.

7. Avsnitt 20.4.1 Konsekvenser för användare

Länsstyrelsen Skåne anser att kostnaden för expressbrev är för hög i utredningens förslag och inte kan ses som rimlig i enlighet med postdirektivet. Vilka som drabbas av dessa kostnader framgår inte av utredningen men då många utsatta målgrupper är beroende av att både brev och paket kommer fram i tid drabbar dessa kostnader troligtvis dem i hög grad.

Allmänna synpunkter

- 8.** Det saknas diskussion om ombud i utredningen. På landsbygden är ombudslösningar oftast kopplade till livsmedelsbutiker. Ombudslösningar är inte en inkomstkälla för butiker utan ett sätt att locka kunder. Om livsmedelsbutiker väljer att inte vara ombud eller lägger ned finns kanske inga ombudslösningar att tillgå på rimligt avstånd. Staten behöver med andra ord en strategi som säkerställer att det finns ombudslösningar i hela landet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Ola Melin med Catharina Hellström Engström som föredragande.